

پایه‌های محکم و هدف‌های روشن

قانون برنامه پنجم اگر چه به واسطه نداشتن اهداف و جداول کمی نسبت به قانون برنامه چهارم متفاوت است، بدون تردید پایه‌ها و اهداف آن روشن‌تر و قابل مطالبه است. این مسئله با مطالعه سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه که ۲۱ دی‌ماه ۱۳۸۷ از سوی مقام معظم رهبری به رئیس‌جمهور ابلاغ شده، آشکار می‌شود. این سیاست‌های کلی در چارچوب سند چشم‌انداز بیست ساله و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت، ابلاغ شده است و دارای ۴۵ بند و شامل سرفصل‌های: امور فرهنگی، امور علمی و فناوری، امور اجتماعی، امور اقتصادی و امور سیاسی، و امور دفاعی و امنیتی است. رهبر معظم انقلاب در مقدمه سیاست‌های یادشده نکات مهمی را متذکر شده‌اند که همواره در ترسیم سیاست‌های اقتصادی ۵ سال آینده باید به عنوان چراغ راه مد نظر تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیرندگان در همه سطوح کلان اقتصادی، سیاستی، اجتماعی و فرهنگی قرار گیرد. در مقدمه این سیاست‌ها آمده است: پیش روی بودن دومین پنج سال از سند چشم‌انداز دوره بیست ساله کشور و ابلاغ بعضی از سیاست‌های کلی اصولی مانند سیاست‌های کلی اصل ۴۴ از یک طرف و بعضی تحولات جهانی از طرف دیگر، اقتضاء می‌کند هر چه زودتر قانون برنامه پنج ساله پنجم کشور با جهت‌گیری دستیابی به اهداف مرحله‌ای متناسب با سند چشم‌انداز بیست ساله تهیه شود.

انتظار می‌رود این سیاست‌ها که با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت تنظیم شده، بتواند در جای جای فعالیت‌های کشور، چه در بُعد تقنین و چه در بُعد اجرا، ظاهر شود... انتظار دارم در دوره پنج ساله آینده اقدامات اساسی برای تدوین الگوی توسعه ایرانی - اسلامی که رشد و بالندگی انسان‌ها بر مدار حق و عدالت و دستیابی به جامعه‌ای متکی بر ارزش‌های اسلامی و انقلابی و تحقق شاخص‌های عدالت اجتماعی و اقتصادی در گرو آن است، توسط قوای سه‌گانه کشور صورت گیرد. مشارکت جدی اندیشه‌ورزان حوزه و دانشگاه در تبیین مقوله عدالت و اقتضانات آن نقشی تعیین‌کننده در این امر دارد.

الف) رشد مناسب اقتصادی با تأکید بر:

۱. تحقق رشد مستمر و پرشتاب اقتصادی به میزان حداقل ۸٪ نرخ رشد سالیانه تولید ناخالص داخلی با:
 - ۱.۱. توسعه سرمایه‌گذاری از طریق کاهش شکاف پس‌انداز - سرمایه‌گذاری با حفظ نسبت پس‌انداز به تولید ناخالص داخلی حداقل در سطح ۴۰ درصد و جذب منابع و سرمایه‌های خارجی.
 - ۱.۲. ارتقای سهم بهره‌وری در رشد اقتصادی به یک‌سوم در پایان برنامه.
 - ۱.۳. بهبود فضای کسب‌وکار کشور با تأکید بر ثبات محیط اقتصاد کلان، فراهم آوردن زیرساخت‌های ارتباطی، اطلاعاتی، حقوقی، علمی و فناوری مورد نیاز، کاهش خطرپذیری‌های کلان اقتصادی، ارائه

مستمر آمار و اطلاعات به صورت شفاف و منظم به جامعه.

- ۱.۴. تقویت و توسعه نظام استاندارد ملی.
۲. تغییر نگاه به نفت و گاز و درآمدهای حاصل از آن، از منبع تأمین بودجه عمومی به «منابع و سرمایه‌های زاینده اقتصادی» و ایجاد صندوق توسعه ملی با تصویب اساسنامه آن در مجلس شورای اسلامی در سال اول برنامه پنجم و برنامه‌ریزی برای استفاده از مزیت نسبی نفت و گاز در زنجیره صنعتی و خدماتی و پایین‌دستی وابسته بدان با رعایت:
 - ۲.۱. واریز سالانه حداقل ۲۰ درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی.

- ۲.۲. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی با هدف تولید و توسعه سرمایه‌گذاری در داخل و خارج کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

- ۲.۳. قطع وابستگی هزینه‌های جاری دولت به درآمدهای نفت و گاز تا پایان برنامه.

۳. اصلاح ساختار نظام بانکی با اجرای کامل و روزآمد قانون بانکداری بدون ربا و نهادینه کردن نظام‌های قرض‌الحسنه، تأمین اعتبارات خرد و اعتبارات لازم برای سرمایه‌گذاری‌های بزرگ.

۴. ارتقای کمی و کیفی بازارهای مالی (سرمایه، پول و بیمه) با تأکید بر کارایی، شفافیت و سلامت.

۵. تحقق سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و الزامات مربوط به هر یک از بندها با تأکید بر:

- ۵.۱. حمایت از شکل‌گیری بازارهای رقابتی.

- ۵.۲. ایجاد ساختارهای مناسب برای ایفای وظایف حاکمیتی (سیاست‌گذاری، هدایت و نظارت).

- ۵.۳. تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمشکل (نهاد خانوار) به فعالیت‌های واحدهای حقوقی.

- ۵.۴. ایجاد بازار رقابتی برای ارائه خدمات بیمه درمانی.

۶. توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست محیطی آب با تسریع در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن و مهار آب‌هایی که از کشور خارج می‌شود با اولویت استفاده از منابع آب‌های مشترک.

۷. سرمایه‌گذاری در استحصال و استخراج گاز و نفت و معادن مشترک با کشورهای همسایه با رعایت سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی.
۸. حفظ ذخایر راهبردی ارزی به مقداری که اطمینان از تأمین نیازهای اساسی کشور در مدت معین (بر اساس مصوبه شورای عالی امنیت ملی) حاصل گردد.
۹. تأکید بر راهبرد توسعه صادرات، بویژه در بخش خدمات با فناوری بالا به نحوی که کسری تراز بازرگانی بدون نفت کاهش یابد و توازن در تجارت خدمات ایجاد شود.

۱۰. گسترش همه‌جانبه همکاری با کشورهای منطقه

جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری.

۱۱. ارتقاء و هماهنگی میان اهداف توسعه‌ای: آموزش، بهداشت و اشتغال به طوری که در پایان برنامه پنجم، شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با توسعه انسانی بالا برسد.

۱۲. تبدیل نظام بودجه‌ریزی کشور به بودجه‌ریزی عملیاتی.

۱۳. برقراری ارتباط کمی و کیفی میان برنامه پنج‌ساله و بودجه‌های سالیانه با سند چشم‌انداز با رعایت شفافیت و قابلیت نظارت.

ب) گسترش عدالت اجتماعی با:

۱۴. تنظیم همه فعالیت‌های مربوط به رشد و توسعه اقتصادی بر پایه عدالت اجتماعی و کاهش فاصله میان درآمدهای طبقات و رفع محرومیت از قشرهای کم درآمد با تأکید بر موارد زیر:

- ۱۴.۱. جبران نابرابری‌های غیرموجه درآمدی از طریق سیاست‌های مالیاتی، اعطای یارانه‌های هدفمند و ساز و کارهای بیمه‌ای.

- ۱۴.۲. تکمیل بانک اطلاعات مربوط به اقشار دو دهک پایین درآمدی و به‌نگام کردن مداوم آن.

- ۱۴.۳. هدفمند کردن یارانه‌های آشکار و اجرای تدریجی هدفمند کردن یارانه‌های غیرآشکار.

- ۱۴.۴. تأمین برخورداری آحاد جامعه از اطلاعات اقتصادی.

۱۵. اقدامات لازم برای جبران عقب‌ماندگی‌های حاصل از دوران‌های تاریخی گذشته با تأکید بر:

- ۱۵.۱. ارتقای سطح درآمد و زندگی روستاییان و کشاورزان با تهیه طرح‌های توسعه روستایی، گسترش کشاورزی صنعتی، صنایع روستایی و خدمات نوین و اصلاح نظام قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی.
- ۱۵.۲. گسترش فعالیت‌های اقتصادی در مناطق مرزی و سواحل جنوبی و جزایر با استفاده از ظرفیت‌های بازرگانی خارجی کشور.

- ۱۵.۳. کاهش فاصله دو دهک بالا و پایین درآمدی جامعه به طوری که ضریب جینی به حداکثر ۰/۳۵ در پایان برنامه برسد.

- ۱۵.۴. انجام اقدامات ضروری برای رساندن نرخ بیکاری در کشور به ۷ درصد.

- ۱۵.۵. تأمین بیمه فراگیر و کارآمد و گسترش کمی و کیفی نظام تأمین اجتماعی و خدمات بیمه درمانی.

- ۱۵.۶. توسعه نظام‌های پیشگیری از آسیب‌های فردی و اجتماعی.

- ۱۵.۷. حمایت از اقشار محروم و زنان سرپرست خانوار.

- ۱۵.۸. توسعه بخش تعاون با هدف توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه به نحوی که تا پایان برنامه پنجم سهم تعاون به ۲۵ درصد برسد.